

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHold

Organisasjoner i oppbrudd / Speiler synden "noe opprinnelig godt"? / Til undring / Fra bokfronten / Innhold 2008 / Fra bispedømmerådene og Kirke departementet

SØNDAGSTEKSTEN

Såmannssøndagen - Martin Weingaertner

Kristi forklåringsdag - Olav Fykse Tveit

Søndag før faste (Fastelavnssøndag) - Øystein I. Larsen

Gjennom mer enn et århundre har organisasjoner som Misjonssambandet og Indremisjonsforbundet representert vitale elementer i lokalt menighetsliv i Den norske kirke.

Organisasjoner i oppbrudd

Det rører på seg i de kristne organisasjonene. Høsten 2007 vedtok hovedstyret i Norsk Luthersk Misjonssamband at de i den nåværende situasjon ser det som "unaturlig for NLM å definere seg som en misjonsorganisasjon innenfor Den norske kirke". Høsten 2008 gikk

rådsmøtet i organisasjonen et skritt videre ved å anbefale at man registrerer et eget tros-samfunn, med henblikk på å gi de som ønsker det, en alternativ "kirkerettslig tilknytning". En liknende utvikling er også på gang innenfor Indremisjonsforbundet.

Både Misjonssambandet og Indremisjonsforbundet har gjennom hele sin historie hatt et svært selvstendig forhold til Den norske kirkes offisielle organer, men har hele tiden regnet seg som en del av kirken. "I kirken, men ikke under kirken," har gjerne vært parolen. I en tidlig fase av historien var det riktignok krefter, særlig innenfor indremisjonen på Vestlandet, som trakk i en mer frikirkelig retning, men bevegelsene endte opp med å finne sin plass som organisasjoner innenfor kirkens rammer. En viktig forutsetning for dette var Ludvig

Hopes kirkesyn, som forstod kirken som et åndelig personsamfunn der dens organisatoriske og institusjonelle side ble forstått som et ytre stillas. Man har derfor kunnet la ekklesiologi-

spørsmål om kirkelige ordninger ligge og i stedet konsentrert seg om misjonsoppdraget. Gjennom mer enn et århundre har organisasjoner som Misjonssambandet og Indremisjonsforbundet representert vitale elementer i lokalt menighetsliv i Den norske kirke. Misjonssambandet har også sin del av æren for et svært omfattende norsk misjonsarbeid i land over hele verden.

Samtidig som disse organisasjonene har understreket sin selvstendighet og uavhengighet, har de lokalt vært vevet inn i et samarbeid og sameksistens med andre organisasjoner og virksomhet i det lokale menighetsliv. Mange steder har de vært et viktig innslag blant de faste kirkegjengerne. Kirkeofringer til Misjonssambandets misjonsarbeid forekommer også. De siste årene har en sett eksempler på mer organisatoriske samarbeid mellom organisasjoner og kirke lokalt, bl.a. ved at f.eks. Misjonssambandet er medeier i menighetshus eller kirkebygg. Andre steder har utviklingen gått i motsatt retning, ved at lokale foreninger har beveget seg i retning av å bli selvstendige forsamlinger eller menigheter.

På det teologiske område har organisasjoner som Misjonssambandet og Indremisjonsforbundet gjerne plassert seg på den konservative siden, selv om ikke alle spørsmål lar seg innordne i et slikt mønster. Også disse organisasjonenes standpunkter har i sin tid blitt utsatt for teologisk kritikk. Deres rosenianske kris-

tendomsforståelse var f.eks. i sin tid svært omstridt i haugianske kretser. Fra konservativt luthersk hold har organisasjonene gjerne blitt kritisert for ikke å ta luthersk sakraments-teologi tilstrekkelig på alvor. Det har også vært påpekt at kirkeforståelsen i arven fra Hope var påvirket fra tysk liberalteologi, med problematiske elementer i forhold til luthersk ekklesiologi. Det er likevel en oppfatning av at Den norske kirke har beveget seg i mer liberal retning, i første rekke i homofilis spørsmålet, som blir anført som begrunnelse for at organisasjonene nå løsner sine bånd til kirken.

At Den norske kirke er preget av bredde i ulike etiske og læremessige spørsmål er langt fra noe nytt. I den kirkekamp som

foregikk på begynnelsen av forrige århundre, stod frontene mye lenger fra hverandre, og striden gjaldt svært fundamentale spørsmål i den kristne tro, f.eks. synet på Jesu guddommelighet. Den gang valgte organisasjonene en annen strategi: I stedet for å trekke seg ut, engasjerte de seg i den indrekirkelige kamp. I dag bruker man situasjonen i kirken i stedet som et argument for å definere seg utenfor.

En viktig årsak til at reaksjonsmønsteret blir et annet i dag enn tidligere, er endringene i måten Den norske kirke fungerer - organisatorisk og sosiologisk. For hundre år siden levde menigheter og organisasjoner innenfor en felles statskirkelig ramme. I dag fremstår Den norske kirke i langt større grad som en selvstendig organisasjon, med representative organer. Organisasjonene forholder seg ikke lenger til en løs statskirkelig ramme, men til kirkelige organer som taler på vegne av Den norske kirke som trossamfunn. Reaksjonene på Kirkemøtets vedtak er et uttrykk for at organisasjonene tar denne utviklingen til etterretning, og at man tar de kirkelige organer på alvor. I frykt for å bli tatt til inntekt for noe de opplever som sterkt ubibelsk, velger de heller å trekke seg tilbake. At de dermed svekker den fløy i kirken som står dem selv nærmest, er åpenbart en omkostning de er villig til å bære.

De siste års endringsprosesser har imidlertid også omfattet organisasjonene selv, ikke minst på det lokale plan. Mens man noen steder har

Et slikt skille mellom menighets-tilhørighet og kirketilknytning er etter mitt skjønn problematisk i forhold til luthersk ekklesiologi.

blitt mer integrert i det kirkelige arbeid, har man mange steder utviklet seg i retning av mer selvstendige forsamlinger. Dermed har også organisasjonenes tradisjonelle ekklesiologiske tenkning og praksis blitt utfordret, bl.a. gjennom ønsket om å forrette dåp i bedehusforsamlingene.

Arven fra en spiritualiserende kirketenkning kommer likevel til uttrykk i de løsninger som inntil videre står på dagsorden. Fremfor å tenke gjennom hvordan de nye forsamlinger kan finne en kirkelig eller kirkerettslig sammenheng, fokuserer man på en "kirkerettslig tilknytning" for den enkelte. Et slikt skille mellom menighetstilhørighet og kirketilknytning er etter mitt skjønn problematisk i forhold til luthersk ekklesiologi - der tilhørigheten til kirken primært er en tilhørighet til en lokal menighet, ikke til et frittstående medlemsregister.

Også fra en mer allmenn synsvinkel kan det diskuteres hvor heldig en slik bruk av trossamfunnsloven egentlig er. Intensjonen bak loven er jo å regulere den juridiske ramme for trossamfunn som kollektiver. At loven i stedet blir brukt til å sikre rettigheter for enkeltpersoner, er problematisk i forhold til intensjonene ved denne del av lovverket. Å vise til parallellen til Misjonsforbundet og Frelsesarmeen holder heller ikke. På tross av en bruk av lovverket som har visse likhetstrekk, er dette organisasjoner som de facto fremstår som trossamfunn - noe man ikke kan si om Misjonssambandet og Indremisjonsforbundet.

Lokalt er det viktig at ikke signaler om større selvstendig blir møtt med utstøting eller isolasjon fra kirkens side.

Det pågår sterk debatt om disse spørsmålene internt i organisasjonene, og ledelsene er også under et betydelig press fra ulike hold. Siste ord i saken er langt fra sagt. Noe av det aller vanskeligste for organisasjonene er at virkeligheten lokalt varierer så mye. På steder der organisasjonene og organisasjonsmedlemmene i større grad er integrert i lokalt menighetsliv, kan en sterkere understrekning av selvstendighet føre til splittelse og avskalling. I mange tilfelle kan en slik avskalling like gjerne bety at organisasjonsmedlemmer velger kirken, som det motsatte. En større isolasjon i forhold til kirken vil utvilsomt være til skade både for kirken og for organisasjonene selv.

Situasjonen stiller krav ikke bare til organisasjonslederne, men også til det kirkelige lederskap. Lokalt er det viktig at ikke signaler om større selvstendig blir møtt med utstøting eller isolasjon fra kirkens side. Der organisasjonene ønsker å være med på laget, bør de fortsatt være hjertelig velkomne. På det nasjonale plan er det viktig at man ikke manøvrerer på en måte som bidrar til å støte organisasjonene ytterligere fra seg. Det bør bety lydhørhet både overfor signaler om tydelighet i teologiske spørsmål, og om en større fleksibilitet i ordningsspørsmål.

HARALD HEGSTAD
harald.hegstad@mf.no